

**Жетісу облысының әкімдігі, жұмыс берушілердің уәкілетті өкілі,
кәсіптік одақтардың аумақтық бірлестігі арасында жасалған
2024-2026 жылдарға арналған
ОБЛЫСТЫҚ КЕЛІСІМ**

Талдықорған қ., 2024 жыл

**Жетісу облысының әкімдігі, жұмыс берушілердің уәкілетті өкілі,
кәсіптік одақтардың аумақтық бірлестігі, арасында жасалған
2024-2026 жылдарға арналған
ОБЛЫСТЫҚ КЕЛІСІМ**

Бұдан әрі Тараптар, ал жеке-жеке Тарап деп аталатын өңірлік деңгейдегі әлеуметтік әріптестік тараптарының уәкілетті өкілдері, Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес оның қатаң сақталуын мойындай отырып, тепе-теңдік өкілдік қағидаттарын және Тараптардың теңдігін, әрбір Тараптың өзара құрмет пен қабылданған міндеттемелердің орындалуына жауапкершілігін және сындарлы өзара іс-қимылды қамтамасыз ете отырып, Жетісу облысының әкімдігі (бұдан әрі-Әкімдік), Қазақстан Республикасының Ұлттық Жұмыс берушілер (кәсіпкерлер) конфедерациясы және «Алматы облысының кәсіподақтар орталығы» аумақтық кәсіподақтар бірлестігі арасында осы облыстық келісімді (бұдан әрі - Облыстық келісім) жасасты.

Облыстық келісім Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасына сәйкес өңірде әлеуметтік әріптестікті және диалогты дамыту туралы ережелерді; аймақтың бағдарламалық және стратегиялық құжаттарын қарау; жұмыспен қамтуды қамтамасыз етуге және жұмыссыздықты азайтуға бағытталған шаралар қабылдау; әлеуметтік-еңбек саласындағы даулардың, жанжалдардың және ереуілдердің алдын алу және болдырмау жөніндегі шаралар, оның ішінде еңбек дауларын шешуде жұмыс берушілер мен қызметкерлер өкілдеріне жәрдемдесу және ұжымдық еңбек дауларының алдын алу және шешу жөніндегі кеңестің қызметі, сондай-ақ ұжымдық еңбек дауларының алдын алу және шешу жөніндегі ережелер, оның орындалуын бақылау тәртібі; өз міндеттемелерін орындамаған жағдайда тараптардың жауапкершілігі; оған өзгерістер мен толықтырулар енгізу тәртібін қамтиды.

1. ӘЛЕУМЕТТІК ӘРІПТЕСТІК ЖӘНЕ ДИАЛОГ

Жетісу облысындағы әлеуметтік әріптестік пен диалогты дамыту жөніндегі Облыстық келісім шеңберінде Тараптар келесі міндеттемелерді қабылдады:

1.1. облыстық деңгейде әлеуметтік әріптестіктің тиімді қызметін қамтамасыз ету үшін жұмыскерлер мен жұмыс берушілердің мүдделерін келісу бойынша әлеуметтік әріптестік және әлеуметтік еңбек қатынастарын реттеу жөніндегі Жетісу облысы бойынша

үшжақты комиссияның (бұдан әрі – облыстық комиссия) рөлін күшейту жөніндегі бірлескен жұмыс бойынша.

Тараптар облыстық комиссияның отырыстарында тұрақты түрде бірлескен консультациялар мен келіссөздер жүргізуге, сондай-ақ оның еңбек қатынастарын реттеу мәселелері бойынша және еңбек қатынастарына тікелей қатысты басқа да мәселелерді, сонымен қатар әлеуметтік – экономикалық қатынастар бойынша шешімдерін толық, уақтылы және сапалы орындауға міндеттенеді.

Облыстық комиссияның өзіне жүктелген міндеттерді орындау мақсатында қабылданған шешімдерін әлеуметтік әріптестіктің барлық тараптары көрсетілген мерзімде міндетті түрде қарауға және орындауға тиіс:

1.2. барлық меншік нысанындағы кәсіпорындарда, ұйымдарда және мекемелерде ұжымдық шарттар жасасу міндеттілігін мойындай отырып, ұжымдық шарттар жасасуды қамтамасыз ету үшін қажетті шараларды қабылдай отырып, Жетісу облысы бойынша әлеуметтік әріптестік қағидаттарын қолдануды кеңейту бойынша;

1.3. Жетісу облысының кәсіпорындары мен ұйымдарына әлеуметтік әріптестік келісімдердің және ұжымдық шарттардың міндеттемелерін іске асыруға жәрдемдесу бойынша;

1.4. Жетісу облысында ұжымдық шарттар жасасу мониторингі және еңбек ұжымдарының конференциялары мен жиналыстарында олардың орындалуы туралы жыл сайын хабардар ету бойынша;

1.5. Жетісу облысы бойынша басқарудың барлық деңгейлерінде әлеуметтік әріптестік пен диалогты дамытуға бағытталған бірлескен іс-шараларды өткізу бойынша;

1.6. 2024 жылы Жетісу облысының облыстық комиссиясы туралы ережені (бұдан әрі – Ереже) жаңа редакцияда әзірлеу және қабылдау бойынша.

2. БАҒДАРЛАМАЛЫҚ ЖӘНЕ СТРАТЕГИЯЛЫҚ ҚҰЖАТТАР

Облыстық келісім шеңберінде Тараптар Жетісу облысындағы бағдарламалық және стратегиялық құжаттарын қарау бойынша міндеттемелер қабылдады:

2.1. Жетісу облысында кәсіпкерлік ахуалды жақсартуға және оны орнықты дамытуға бағытталған стратегиялық құжаттарда белгіленген экономика салаларындағы негізгі реформаларды іске асыруда бірлескен күш-жігерді біріктіру бойынша;

2.2. әлеуметтік-еңбек және олармен байланысты өзге де қатынастарды қозғайтын Жетісу облысының стратегиялық және

бағдарламалық құжаттарын іске асырудың реттеуші және нақты әсерін, тиімділігін дайындауға, сараптама жүргізуге, орындауға және бағалауға жұмыс берушілер мен кәсіподақтар өкілдерінің қатысуына жәрдемдесу бойынша.

Тараптар облыстық комиссияның қарауына өз ұсыныстарын енгізе отырып, Жетісу облысының әлеуметтік-экономикалық дамуының бағдарламалық және стратегиялық жоспарларын/құжаттарын әзірлеуге қатысуға келісті.

Сондай-ақ, тараптар Жетісу облысының әлеуметтік-экономикалық дамуының стратегиялық және бағдарламалық құжаттарының іске асырылуын талдауға қатысатын болады, қажет болған жағдайда тиісті құжаттарды (өңір халқының жұмыспен қамтылуын және табысын қалпына келтіруді, экономиканың өсуін және өңір экономикасындағы ұзақ мерзімді құрылымдық өзгерістерді, Жетісу облысының бағдарламалық және стратегиялық құжаттарын, жергілікті атқарушы орган қызметінің негізгі бағыттарын қамтамасыз ететін іс-қимыл жоспарын және басқа да құжаттарды қоса алғанда) нақтылау жөнінде ұсыныстар береді.

2.3. Стратегиялық жоспарлау құжаттарын ескере отырып, Жетісу облысының әлеуметтік-экономикалық дамуының орта мерзімді және ұзақ мерзімді болжамының негізгі параметрлерін қарауға қатысу бойынша;

2.4. Жетісу облысының мемлекеттік даму бағдарламасын іске асыру бойынша бірлескен іс-қимылдарды жүзеге асыру бойынша;

2.5. Жетісу облысы әкімдігінің күштерімен мүгедектердің өмір сүру сапасын жақсарту, олардың әлеуметтік қолдауын күшейту және олардың қоғамға кірігуі үшін жағдай жасау бойынша пәрменді шараларды іске асыруға жәрдемдесу бойынша.

3. ӨҢІРДЕГІ ЕҢБЕК НАРЫҒЫ ЖӘНЕ ХАЛЫҚТЫ ЖҰМЫСПЕН ҚАМТУ

Облыстық келісім шеңберінде Жетісу облысында халықты жұмыспен қамтамасыз ету және жұмыссыздықты азайту үшін Тараптар келесі міндеттемелерді қабылдады:

3.1. сапалы жұмыс орындары үшін жағдай жасау және жұмыссыздарды жұмысқа орналастыру мүмкіндіктерін кеңейту, инклюзивті еңбек нарығын құру.

Жұмыс берушілер бос орындар болған жағдайда ақпараттық деректер банкін құру үшін Жетісу облысының қалалық мен аудандық жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар бөлімдеріне кадр қажеттілігі туралы мәліметтерді беруге міндеттенеді;

3.2. мамандықтар бойынша облыс экономикасының кадрларға болжамды сұранысын жыл сайын анықтау; кәсіптік бағдар беру жүйесін дамыту; өнеркәсіпте ішкі оқытуды дамыту, тәлімгерлік институтын дамыту және танымал ету;

3.3 тұжырымдама және Мемлекеттік бағдарламалар шеңберінде іске асырылатын жобаларды іске асыру, жұмыссыз азаматтарды, оның ішінде жастарды құрылған жұмыс орындарына жұмысқа орналастыру бойынша. Жұмыс берушілер қызметкермен электрондық еңбек шарттарын жасасуды жүзеге асыруға және жобаларға жұмысқа орналасқандарға міндетті зейнетақы жарналарын уақытылы аударуға міндетті;

3.4. мемлекеттік және өзге де бағдарламалар шеңберінде көтерме жәрдемақы және бюджеттік кредит түрінде ауылдық елді мекендерге жұмыс істеу және тұру үшін келген денсаулық сақтау, білім беру, әлеуметтік қамсыздандыру, мәдениет, спорт және агроөнеркәсіптік кешен мамандарына әлеуметтік қолдау шараларын көрсету бойынша;

3.5. еңбек ұтқырлығы мен көші-қонын ынталандыру, еңбек қатынастарын ресімдеу және стандартты емес жұмыспен қамтудың барлық түрлерінде әлеуметтік кепілдіктерді кеңейту; жұмыс берушілердің шетелдік жұмыс күшін заңсыз тарту жағдайларын болдырмау, еңбек жағдайларын сақтамау фактілеріне, бірдей біліктілік кезінде тең еңбек үшін еңбекақы төлеудегі диспропорцияларға жол бермеу;

3.6. бұқаралық ақпарат құралдары мен заманауи ақпараттық технологияларды пайдалана отырып, ақпараттық пиар-кампаниялар арқылы жұмысшы кәсіптерінің беделін арттыру, оның ішінде "Еңбек Жолы" республикалық конкурсын өткізу.

3.7. еңбек шарттарын электрондық форматқа ауыстыруға ықпал ету бойынша;

3.8. қаржы-экономикалық және өзге де дағдарыстардың салдарымен немесе өндіріс көлемінің төмендеуімен байланысты шұғыл жағдайларды қоспағанда, өндірістік объектілерді таратуға, тоқтата тұруға (консервациялауға), жұмыскерлерді жаппай босатуға (жұмыскерлердің жалпы санының 10% - дан астамын) жол бермеуге тиіс.

Жұмысшыларды жаппай босату қаупі төнген жағдайда (жұмыс істейтіндер санының 10% - дан астамы) халықты жұмыспен қамту мәселелері жөніндегі аумақтық уәкілетті мемлекеттік органды, еңбек инспекциясы жөніндегі жергілікті органды және кәсіподақты хабардар ету қажет.

Тараптар өзара консультациялар негізінде облыс әкімдігімен бірлесіп, қысқартылатын жұмыскерлерді қайта даярлау және оларды одан әрі жұмысқа орналастыру бойынша қаржыландыру көздерін айқындай отырып, шұғыл іс-шаралар бағдарламасын әзірлейтін болады;

3.9. облыстың барлық деңгейдегі оқу орындары (жоғары оқу орындарының, колледждердің) студенттерінің өндірістік практикалық сабақтары туралы келісімдер жасасуына ықпал ету;

3.10. жастар арасындағы жұмыссыздықты азайтуға, оның ішінде «Жастар тәжірибесі», «Алғашқы жұмыс орны» бағдарламалары аясында шағын және орта бизнесте уақытша жұмыспен қамтуға жәрдемдесуге ерекше көңіл бөлу;

3.11. облыстық бюджеттен жастарды, оның ішінде аз қамтылған отбасылар қатарынан, жоғары оқу орындарына оқуға жіберу, оларды ауылдық жерде жұмысқа орналастыру үшін қаражат қарастыру бойынша;

3.12. Жетісу облысында жыл сайын халықты жұмыспен қамтуды күшейту және жұмыссыздықты қысқарту жөніндегі бағдарламаларды әзірлеу бойынша.

3.13. Мемлекеттік бюджет қаражаты есебінен техникалық персоналға жататын қызметкерлерге бір лауазымдық жалақы мөлшерінде сауықтыруға жәрдемақы беру жөніндегі бюджеттік сала ұйымдарының ұжымдық шартына норманы енгізу мүмкіндігін қарастыру.

4. ӘЛЕУМЕТТІК-ЕҢБЕК ДАУЛАРЫ, ҚАҚТЫҒЫСТАР ЖӘНЕ ЕРЕУІЛДЕР

Облыстық Келісім шеңберінде еңбек дауларын реттеу, әлеуметтік-еңбек жанжалдары мен ереуілдердің алдын алу үшін Тараптар өздеріне келесі міндеттемелерді қабылдады:

4.1. еңбек даулары мен жанжалдарын шешуге жәрдемдесу, ұжымдық-шарттық реттеу практикасын дамыту және өңірлік үшжақты комиссиялардың отырыстарында Жетісу облысы кәсіпорындарының проблемалық мәселелерін қарау бойынша.

Жұмыс берушілердің бірлестіктері (қауымдастықтары, одақтары) және кәсіподақтар жеке еңбек дауларын қарау кезінде келісу комиссиясына, ұжымдық еңбек дауларын қарау кезінде келісім комиссиясына және еңбек арбитражына қатысу арқылы әлеуметтік өріптестік тетіктері арқылы өз мүшелерінің құқықтары мен мүдделерін білдіреді.

Тараптар еңбек қатынастары саласындағы жағдайды талдауға және бақылауға, түйткілді мәселелерді шешуде келісілген ұстанымды әзірлеуге, мемлекеттік органдардың қатысуымен өңірлік үшжақты комиссиялардың отырыстарында атқарылған жұмыстардың нәтижелерін жүйелі түрде қарауға бірлесіп қатысуға келісті.

Жанжал туындаған жағдайда Тараптар наразылық болған жерге дереу баруды ұйымдастырады, себептерін, жанжалды шешу жолдарын анықтайды, ұжымда түсіндіру жұмыстарын жүргізеді.

4.2. еңбек даулары мен жанжалдарын шешудің, әлеуметтік-еңбек саласындағы ұжымдық-шарттық реттеудің қолданыстағы тәртібін жетілдіру бойынша;

4.3. жұмыскерлер, жұмыс берушілер үшін еңбек заңнамасының негіздерін түсіндіру, келіссөздер жүргізу дағдыларын дамыту және еңбек жанжалдарында, қауіпсіз еңбек мәселелері бойынша, оның ішінде жанжал туғызу ықтималдығы жоғары кәсіпорындар ұжымдарында консенсусқа қол жеткізу бойынша бірлескен семинарлар мен тренингтер өткізу бойынша;

4.4. ұжымдық еңбек дауларының алдын алу және шешу мәселелері жөніндегі кеңесті (бұдан әрі - Кеңес) тепе-тең негізде қалыптастыру бойынша.

Кеңестің саны мен құрамын әлеуметтік әріптестік тараптарының ұсыныстары бойынша облыстық комиссия айқындайды және тараптар облыстық комиссия отырысында кеңестің қызметі туралы Ережеде қабылданып, көрсетіледі.

4.5. Еңбек кодексінің 52-бабы 1-тармағының 2) тармақшасы 3) тармақшасы және 58-бабы 1-тармағының 2) тармақшасы бойынша жұмыс берушінің бастамасы бойынша кәсіподақ мүшесі болып табылатын қызметкер жұмыстан шығарылған кезде кәсіподақ органының (жұмыс берушілер, кәсіподақтар) пікірі мен келісімін есепке алу бойынша;

4.6. жұмыс беруші ұйымның экономикалық дәрменсіздігі (банкроттығы) жағдайында қызметкерлердің материалдық құқықтарын қорғау жөніндегі шаралар туралы консультациялар өткізу бойынша;

4.7. еңбекақы төлеудің дәстүрлі емес түрлеріне жол бермеу;

4.8. әлеуметтік-еңбек қатынастары саласындағы гендерлік проблемаларды шешуге, оның ішінде кәсіпорын басшыларын гендерлік саясат және кемсітушілікке қарсы шаралар мәселелері бойынша оқытуды ұйымдастыру, сондай-ақ балалар еңбегінің ең нашар нысандарын жою арқылы жәрдемдесу бойынша;

4.9. еңбек жағдайлары мен еңбекті қорғау мониторингі жүйесін дамыту бойынша, оның ішінде өңірлік үшжақты комиссия

отырыстарында өңірдегі еңбек қауіпсіздігі мен еңбекті қорғаудың, өндірістік жарақаттанудың, кәсіптік сырқаттанушылықтың жай-күйі туралы ақпаратты қарау бойынша;

4.10. әлеуметтік-еңбек дауларының, жанжалдар мен ереуілдердің алдын алу бойынша облыстық комиссия базасында мониторингтік топ құру.

5. КЕЛІСІМНІҢ ОРЫНДАЛУЫН БАҚЫЛАУ ТӘРТІБІ

5.1. Жетісу облысы әкімдігінің уәкілетті құрылымдық бөлімшесі өзінің ресми сайтында «Әлеуметтік әріптестік» бөлімінде әлеуметтік әріптестікке байланысты барлық құжаттарды, оның ішінде облыстық келісімді, оны іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспарын, мерзімді есептілікті (жылына кемінде 2 рет); Ереже, облыстық комиссия отырыстарының барлық хаттамаларын орналастыруды қамтамасыз етеді.

5.2. Тараптар Облыстық келісімге қол қойылған күннен бастап бір ай мерзімде өзіне қабылданған міндеттемелерді орындау жөніндегі шаралар кешенін әзірлеуге және нақты мерзімдерді және орындауға жауапты тараптарды көрсете отырып, облыстық келісімді іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспарының жобасын қалыптастыру және оны облыстық комиссияда одан әрі қарау және бекіту үшін Жетісу облысының әкімдігіне жіберуге міндетті.

5.3. Облыстық келісімді іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспарының орындалуын бақылау және мониторингілеу Ережеде айқындалған тәртіппен жүзеге асырылады.

Облыстық келісімді іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспарының орындалуын бақылау және мониторингілеу қорытындылары бойынша облыстық комиссия Тараптардың орындауына міндетті шешімдер қабылдайды. Облыстық комиссияның шешімдері осы облыстық келісімді іске асыру нысаны болып табылады.

5.4. Тараптар өздерінің ресми интернет-ресурстарында облыстық келісімді іске асыру, өңірлік үшжақты комиссияның қызметі, әлеуметтік әріптестік пен әлеуметтік-еңбек қатынастарын дамыту мәселелеріне арналған материалдарды тұрақты жариялауды жүзеге асырады.

5.5. Облыстық комиссияның жұмыс тобы облыстық келісімнің орындалу барысы туралы ақпарат дайындайды. Облыстық комиссия жыл сайын облыстық келісім ережелерінің орындалу барысын қарайды.

5.6. Облыстық комиссияның қызметін және облыстық келісімнің іске асырылу барысын жариялау мақсатында Тараптар әлеуметтік әріптестікті дамытуды және өңірдегі әлеуметтік-еңбек қатынастары

проблемаларына арналған материалдарды бұқаралық ақпарат құралдарында тұрақты жариялауды қамтамасыз етеді.

6. ӨЗГЕРІСТЕР МЕН ТОЛЫҚТЫРУЛАР ЕНГІЗУ ТӘРТІБІ

6.1. Тараптар барлық тараптардың өзара келісімі бойынша қабылданатын, облыстық келісімнің ажырамас бөлігі болып табылатын жекелеген қосымша келісімдермен ресімделетін және оларға қол қойылған күннен бастап күшіне енетін осы облыстық келісімге өзгерістер және (немесе) толықтырулар енгізуге құқылы.

Өзгерістер мен толықтырулар жеке хаттамалармен ресімделеді және оларға қол қойылған күннен бастап күшіне енеді.

6.2. Қазақстан Республикасының заңнамасы өзгерген және (немесе) облыстық келісімнің кез келген тарапының міндеттемелерін орындауға тікелей ықпал ететін өзге де мән-жайлар туындаған жағдайда, Тараптар оған өзгерістер және (немесе) толықтырулар енгізу туралы мәселені қарауға міндетті.

6.3. Облыстық келісімге өзгерістер және (немесе) толықтырулар енгізу туралы қосымша келісімге қол қойылғаннан кейін ол жалпыға бірдей белгіленген тәртіппен өзгертілген редакциямен облыстық келісімнің мәтінімен бірге ресми жариялануға тиіс.

6.4. Облыстық келісімді іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспары оларға қол қойылған күннен бастап бір ай мерзімде енгізілген өзгерістерге және (немесе) толықтыруларға сәйкес келтіріледі.

7. ТАРАПТАРДЫҢ ЖАУАПКЕРШІЛІГІ

7.1. Тараптар облыстық келісім бойынша өз міндеттемелерін орындауға, сондай-ақ облыстық келісімнің орындалуын бақылау үшін қажетті ақпаратты ұсынуға, осы келіссөздерді жүргізу мерзіміне сәйкес келісімге өзгерістер немесе толықтырулар енгізу жөніндегі келіссөздерге қатысуға, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Тараптар айқындайтын мерзімдерде облыстық комиссияның өңірлік жұмысын қамтамасыз етуге жауапты.

7.2. Тараптар бір-бірінің қызметіне заңсыз араласуға, сондай-ақ кәсіподақтар мен олардың бірлестіктерін (қауымдастықтарын, одақтарын), жұмыс берушілер бірлестіктерін (қауымдастықтарын, одақтарын) қалыптастыру, олардың жұмыс істеуі мен қызметі үшін кедергі жасауға және (немесе) шектеу жағдайларын жасауға жол бермейді.

7.3. Облыстық келісімде Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес ұғымдар пайдаланылады.

7.4. Облыстық Келісімнің күші меншік нысанына қарамастан мемлекеттік органдарға, жұмыс берушілерге, өңірде белгіленген тәртіппен уәкілеттік берілген қызметкерлер мен олардың өкілдеріне қолданылады.

7.5. келісімдер мен ұжымдық шарттарды қайта жасасу, оларға өзгерістер мен толықтырулар енгізу кезінде қызметкерлердің жалақысының, әлеуметтік жеңілдіктерінің және кепілдіктерінің деңгейі қайта жасасу сәтіндегі келісім мен ұжымдық шарттармен салыстырғанда төмендетілмейді;

7.6. «Жетісу облысының жұмыспен қамтуды үйлестіру және әлеуметтік бағдарламалар басқармасы» ММ жұмыс органы (үйлестіруші) болып табылады.

7.7. Облыстық келісім оған қол қойылған сәттен бастап күшіне енеді және келесі кезеңге облыстық келісім күшіне енгенге дейін қолданылады.

7.8. Облыстық келісім 2024 жылдың «___» _____ Тараптардың әрқайсысы үшін мемлекеттік және орыс тілдерінде бірдей заңды күші бар 3 (үш) данада Талдықорған қаласында жасалды. Қол қоюға қатысушылардың әрқайсысында Келісімнің бір данасы болады.

ОБЛЫСТЫҚ КЕЛІСІМГЕ ҚОЛ ҚОЙДЫ:

Жетісу облысы әкімдігінен:

Жетісу облысы әкімінің орынбасары
М.К. Көлбаев

Жұмыс берушілердің уәкілетті өкілдерінен:

«Қазақстан Республикасының жұмыс берушілері (кәсіпкерлерінің) Ұлттық Конфедерациясы» ЖШС
бас директоры
А.К.Абиханов

Кәсіптік одақтардың аумақтық бірлестігінен:

«Алматы облысының Кәсіподақтар орталығы» аумақтық
кәсіподақтар бірлестігінің төрағасы
Ә.С.Қыдырманов

ҰД Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігінде 2021 жылғы 06 мамырда №334 тіркелді.

Б. Бердүшев